právu musí býti opět k jeho panství dopomoženo, ono musí jako ethická idea ve své moci a výsosti se objeviti. Trest, jakožto následek naznačeného zvláštního poměru jest tudíž v právu samém odůvodněn, trest spočívá na právu a spravedlnosti a každá trestní theorie musí býti ohledně právního důvodu trestu theorií práva a spravedlnosti. Právo musí býti ve společnosti udrženo a, kde bylo porušeno, musí býti pokud možno obnoveno; v tom právě spočívá právní účel trestu. Nejbližším přímým účelem trestu může býti toliko napravení práva ve všech právně porušených poměrech, nebo-li jinými slovy obnovení stavu právního. Právo nemůže porušení ať předpisu zákonného ať již jednotlivých práv osob třetích opět odčiniti a toto poškození jest vždy zlem, jež ovšem tím napraveno býti nemůže, že pachateli způsobí se opět zlo ať již totéž nebo podobné (theorie odplaty), a jest tudíž trest v podstatě hromaděním zla; vzhledem k pachateli trestného skutku má tedy trest býti prostředkem vedoucím k jeho polepšení. Trest, jako každý lidský skutek, musí míti rozumný, ethický účel, kterýž musí v obnovení právní idee v osobnosti svůj důvod a konečný cíl spatřovati.

Tituly exekuční.

Základem exekuce jsou t. zv. tituly exekuční, t. j. určité spisy a listiny, jež zákon za takové uznává a na jich základě exekuci dopouští. Povahou svou jsou to listiny veřejné neb aspoň důvěru veřejnou (fidem publicam) požívající, nárok věřitelův přesně a konečně vykazující a určující. Dodati však dlužno, že lze exekuci na základě titulu exekučního jen tehdá povoliti, když lze z něho seznati okolnosti pro vedení exekuce rozhodné, totiž osobu věřitele vymáhajícího, povinného dlužníka, dále předmět, způsob, objem a čas dlužného plnění neb opomenutí (§ 7 odst. 1 ex. ř.). Exekuční řád rozeznává:

A. Tuzemské tituly exekuční, t. j. spisy a listiny zřízené v obvodu platnosti ex. ř., t. j. v území království a zemí na říšské radě zastoupených (čl. XX. uv. z. k ex. ř., čl. X. uv. z. k j. n., čl. XXIX. uv. z. k c. ř. s.), pokud je zákon za tituly exekuční prohlašuje. Sem náleží:

1. Konečné a jim na roveň postavené rozsudky (zejména rozsudky částečné, nikoliv však rozsudky mezitimní, jež sice formální pravomoci nabyti mohou, avšak materielní pravomoci postrádají (§§ 390, 392, 393 a cont. c. ř. s.) vynesené ve věcech sporných (třebas v řízení exekučním, na př. §§ 119, 155, 306 a j. ex. ř.) soudy civilními, dále usnesení a výměry soudů civilních, pokud další opravní prostředky proti nim jsou vyloučeny (t. zv. formální pravomoc), neb sice se ještě připouštějí, avšak účinku odkládacího postrádají (na př. revise proti shodným rozsudkům obou nižších stolic se připouští, avšak odkladacího účinku nemá § 505 c. ř. s., rovněž žaloba o obnovu řízení a žaloba zmatečná a z pravidla i rekurs účinku odkladacího nemá (§§ 547, 524 c. ř. s., 67 ex. ř.). Bylo-li podáno odvolání proti rozsudku následkem uznání vydanému (§ 395 c. ř. s.), připouští se nicméně exekuce zjišťovací, aniž třeba osvědčiti nebezpečí § 370 ex. ř. žádané (§ 371 č. 1 ex. ř.).

2. Platební rozkazy vydané v řízení rozkazním (§ 548 c. ř. s.), směnečném (§ 557) a syndikátním (§ 19 zák. ze dne 12. července 1872 č. 112 ř. z. a § 602 c. ř. s.), nebyly-li proti nim v čas podány námitky. Byly-li však námitky v čas podány, lze bez osvědčení nebezpečí povoliti exekuci zjišťovací (§ 371 č. 2 ex. ř.).

3. Podmíněné příkazy platební vydané v řízení upomínacím (zák. ze dne 27. dubna 1873 č. 67 ř. z. zachovaný v platnosti s jistými změnami čl. XXVIII. uv. z. k c. ř. s.), nebyl-li proti nim podán odpor (§§ 6, 9 cit. z. z r. 1873) a také projitím času moci nepozbyly, t. j. žádal-li věřitel za exekuci do 6 měsíců po doručení platebního příkazu dlužníkovi (§ 16 cit. z.). Vydobyl-li si však dlužník, zmeškavší lhůtu k podání odporu restituci pro zmeškání lhůty této (žádost podati dlužno do 14 dnů [čl. XXVIII. č. 3 uv. z. k c. ř. s. prodlužující 8denní lhůtu § 14 cit. z. z r. 1873]), lze nicméně povoliti exekuci zajišťovací, aniž třeba osvědčení nebezpečí (§ 371 č. 3 ex. ř. a cont. § 370).

4. Soudní výpovědi smlouvy nájemní nebo pachtovní o věcech nemovitých (buď již dle povahy své neb zákonem za nemovité prohlášených), nebyly-li proti výpovědi podány v čas (v 8 dnech [obnáší-li lhůta vypovídací aspoň 14 dnů] jinak ve 3 dnech § 562 c. ř. s.) námitky. Totéž platí o soudních rozkazech, by předmět najatý nebo pachtovaný byl odevzdán nebo převzat (§ 567 c. ř. s.).

5. Smíry, které uzavřeny byly o nárocích soukromoprávních před soudy civilními neb trestními (§ 204 c. ř. s.).

6. Nařízení soudů civilních vydaná v nesporném řízení, pokud je lze dle předpisů pro ně platných vykonati (§ 12 cís. pat. ze dne 9. srpna 1854 č. 208 ř. z.).

7. Smíry v řízení konkursním uzavřené a soudem potvrzené (§ 158 konk. ř.), dále pravoplatná soudní usnesení v řízení konkursním učiněná (§ 227 konk. ř.). Konečně i úřední výtahy z protokolu likvidačního vydané konkursním komisařem k žádosti věřitelů o likviditě a pořadu jich pohledávek, pokud z nich vyplývá, že též úpadce nepodal pohledávku (§ 121 konk. ř.); podobně výtahy o pohledávkách, jež v konkursu společenstva byly co pravé zjištěny a nebyly popřeny představeným společenstva, pokud se týče likvidatory (§ 60 zák. ze dne 9. dubna 1873 č. 70 ř. z.).

8. Pravoplatné nálezy soudů trestních vydané o nákladech řízení trestního (§§ 389—391 tr. ř.) neb o nárocích soukromoprávních (§§ 4, 373 tr. ř.) neb nálezy, jimiž byla složená jistota za propadlou prohlášena (§§ 193, 419 tr. ř.). Rozhodl-li soud trestní o nárocích soukromoprávních a byla-li povolena obnova řízení trestního, připouští se exekuce zajišťovací a to bez osvědčení nebezpečí jinak žádaného (§ 371 č. 4 ex. ř.).

9. Pravoplatná usnesení a rozhodnutí soudů civilních neb trestních, jimiž stranám neb jich zástupcům uloženy tresty nebo pokuty peněžité (srj. m. nař. ze dne 8. června 1857 č. 114 ř. z. (trestání pokoutních písařů) zachované v platnosti čl. IV. č. 5 uv. z. k c. ř. s.; §§ 200, 220, 325 c. ř. s., 159, 160 a j. tr. ř.). Pokuty peněžité (Geldbussen) připouští zejména zákon o ochraně známek (§ 27 zák. ze dne 6. ledna 1890 č. 19 ř. z.) a zákon o právu původském (§ 57 zák. ze dne 26. prosince 1895 č. 197 ř. z.).

10. Rozhodnutí o nárocích soukromoprávních vydaná úřady správními neb jinými orgány veřejnými k tomu povolanými, pokud další prostředek opravný účinek odkládací mající je vyloučen, předpokládajíc však, že je exekuce soudům přikázána. Tak zejména exekuce pravoplatných výroků úřadu patentového (§ 33 nn.), jakož i soudu

patentového (§ 41) přikázána je soudům (§ 86 zák. o ochraně vynálezů [zákona patentového] ze dne 11. ledna 1897 č. 30 ř. z.).

11. Rozsudky soudů živnostenských, které buď vůbec nelze bráti v odpor (sc. jde li o obnosy do 50 zl., tu se totiž odvolání připouští jen z důvodů zmatečných [§ 477 c. ř. s.]), neb kde již pořad právní je vyčerpán, dále smíry před soudy živnostenskými uzavřené (§§ 30, 31, 33 zákona ze dne 27. listopadu 1896 č. 218 ř. z. [o zavedení soudů živnostenských a o soudnictví v rozepřích z živnostenského poměru pracovního, učebního a námezdního], jenž v platnost vstoupil 1. červencem 1898 a jímž zrušen byl zák. ze dne 14. května 1869 č. 63 ř. z.). Na základě §§ 2 a 3 cit. z. z r. 1896 č. 218 ř. z. zřízeny pak byly soudy živnostenské zejména ve Vídni, Brně a Liberci, jež započaly činnost svou 1. červencem 1898 (min. nař. ze dne 26. dubna 1898 č. 58, 59 a 60 ř. z.).

12. Pravoplatné nálezy soudu říšského, úřadů správních neb jiných orgánů veřejných k tomu povolaných, vydané v záležitostech práva veřejného, pokud je exekuce soudům přikázána.

13. Příkazy platební a výkazy nedoplatků o daních přímých a poplatcích, jakož i o přirážkách zemských, okresních a obecních vyhotovené podle předpisů o tom daných a vykonatelné (srj. čl. III. uv. z. k ex. ř., jenž podpisy ty v platnosti zachovává).

14. Rozhodnutí pravoplatná úřadů a orgánů veřejných pod č. 10 a 12 jmenovaných, kterými uvaleny jsou tresty nebo pokuty peněžité neb uložena jest náhrada nákladů řízení, ač přikázána-li exekuce soudům. Podotknouti sluší, že dobývání nákladů přiřknutých soudním dvorem správním děje se cestou správní (§ 40 zák. ze dne 22. října 1875 č. 36 z r. 1876).

15. Smíry uzavřené před smírčím úřadem obecním. Dle § 1 zák. ze dne 21. září 1869 č. 150 ř. z. lze před úřadem smírčím (nejméně z 2 důvěrníků se skládajícím) uzavříti smír o pohledávkách peněžitých nejvýše do 300 zl. neb o věcech movitých, pokud strany jsou ochotny přijati místo věcí původních peněžitý obnos nejvýš 300 zl. Dojde-li k smíru, vydá se k žádosti stran úřední listina o uzavřeném smíru vyhotovená. Listina ta, pokud je řádně vyhotovena (t. j. pokud obsahuje číslo svazku knihy úřední, věrný opis z něho a pokud je podepsána představeným obce a jedním důvěrníkem úřadu smírčího a opatřena obecní pečetí § 7 cit. z. z r. 1869) jest na roveň postavena úředním vyhotovením soudních smírů (§ 8 cit. z. z r. 1869).

Dále jsou to smíry uzavřené před úřady policejními neb před jinými veřejnými orgány k předsevzetí smírů povolanými (zejména před magistráty dv. dek. ze dne 8. června 1832 č. 2567 ob. z. s.), pokud smírům takovým je propůjčen účinek soudního smíru.

16. Výroky rozhodců a soudců rozhodčích, jimž nelze již odporovati před vyšší stolicí rozhodčí a smíry před těmito uzavřené (§ 594 c. ř. s.), zejména rozhodčí výroky úřadů konsulárních (§ 17 zák. ze dne 31. března 1855 č. 58 ř. z. čl. IV. uv. z. k j. n.).

17. Notářské spisy dle § 3 not. ř. (zák. ze dne 25. července 1871 č. 75 ř. z.).

18. Mimosoudní výpovědi smlouvy nájemní a pachtovní o věcech nemovitých (buď dle povahy neb ex lege), předloží-li se o výpovědi notářské osvědčení listinné, protokol úřední neb jinaká listina

důkazná a nebyly-li proti výpovědi v čas podány námitky (§ 1 č. 1 až 18 ex. ř.).

Sluší ještě na to upozorniti, že čl. IV. uv. z. k ex. ř. v platnosti zachovává výhody jednotlivým společnostem, ústavům a spolkům na základě stanov zákonem určených neb státem schválených ohledně exekuce propůjčené (tak na př. je hypoteční banka království Českého oprávněna žádati za exekuci již na základě výtahů ze svých hlavních knih, aniž potřebí ještě zvláštního titulu exekučního, najmě rozsudku) (§ 57 vypl. míst. ze dne 2. srpna 1888 č. 43 z. z. Viz též čl. Právo zástavní).

B. Tuzemským spisům a listinám shora v odst. *A.* č. 1—10, 12—15 uvedeným, rovnají se co do exekuce spisy a listiny stejného druhu těch úřadů neb orgánů veřejných, jež se sice nalézají v cizině (čl. XX. uv. z. k ex. ř.), avšak podrobeny jsou úřadu v tuzemsku sídlícímu. Listinna osvědčení těchto úřadů neb orgánů veřejných jsou na roveň postavená co se týče exekučních titulů v odst. *A.* č. 18 zmíněných, listinným dosvědčením tuzemských úřadů neb orgánů veřejných (§ 2 ex ř.).

C. Cizozemské tituly exekuční.

Na základě cizozemských listin a spisů, jež dle cizího práva hodí se k exekuci, připouští se u nás exekuce jen potud, pokud vzájemnost (reciprocita) je zaručena státními smlouvami nebo vládními prohlášeními o tom vydanými a v zákonníku říšském vyhlášenými a pokud jsou zde podmínky § 80 ex. ř. a není překážek v § 81 ex. ř. vytčených. Jisté úlevy ohledně Uherska stanoví § 86 ex. ř.

Tlumočníci.

I. Pojem.

Tlumočníci jsou úředně ustanovení, pod přísahu vzatí znalci řečí, kterým náleží překládati jednak listiny jednak výpovědi stran, svědků a soudních znalců. Při každém soudě zemském, rovněž i u krajských soudů větších měst má býti potřebný počet stále zřízených tlumočníků, jež mají jmenovati vrchní soudové především ze stavu advokátského a notářského. Není li stálých tlumočníků, ustanoviž soud první instance tlumočníka pro ten který případ. Konsulové francouzští, italští, portugalští, srbští a Spojených států severoamerických mají dle stávajících konsulárních úmluv právo, aby obstarávali překlad listin zřízených úřady a funkcionáři své země, i mají tyto překlady v našem státě míti touž platnost, jako by byly zhotoveny od přísežných tlumočníků té země.

II. Povinnosti tlumočníků.

Tlumočník má přesnou shodu překladu (vypracovaného na rozkaz soudu nebo k žádosti stran) s originálem, poukazuje na svou přísahu, na konci překladu potvrditi a tam také připojiti datum, svůj podpis a svou pečeť. Má-li se užiti listiny mimo místo, kde tlumočník bydlí, budiž jeho podpis soudem, u něhož jest ustanoven, ověřen s dodatkem, že jest jako tlumočník od soudu do přísahy vzat. Tlumočník, jenž není ani úředníkem soudu ani není vzat do přísahy vůbec jako tlumočník, musí složiti přísahu, že to, co s ním sděleno bude, věrně přeloží (stlumočí). Pokud může býti tlumočník vyloučen pro podjatost ze součinnosti při projednávání, posuzovati jest dle § 27 jur. nor (§ 123 jedn. ř.).

III. Strany nejsou povinny, aby k listinám, jež nejsou sepsány v řeči soudní a jichž se má ve sporných i mimosporných věcech použiti, přikládaly ověřené překlady v řeči soudu. Překlady tlumočníka soudem do